

[Elmqvist.]

ikke kan bestrides, for han gav netop en meddelelse, hvis rigtighed kan bestrides, og det er det, der var hans store fejl. Han gav sin meddelelse en sådan form, at man måtte tro, det var omstridt her i Danmark, hvorvidt domstolene i dag kan bedømme et sådant spørgsmål, og det er det jeg siger at formanden ikke kunne sige. Formanden måtte have sagt: i dag er det anerkendt, at domstolene kan prøve lovgivningsmagtens afgørelser, men der kan være strid om, hvorvidt højesteret og domstolene bør have denne beføjelse. Jeg bebrejder formanden, at han, når han går den usædvanlige vej at tage ordet fra formandspladsen og gribe ind i diskussionen, i hvert fald ikke gør det strengt objektivt; det har formanden ikke gjort.

Så siger den højtærede formænd endelig, at spørgsmålet er, om domstolenes prøvelsesret kan begrundes eller ikke kan begrundes, og han ender med at sige: den kan ikke begrundes. Jo, selvfølgelig kan den begrundes, og den er blevet begrundet af alle de jurister, jeg her har nævnt. Også jeg har ganske kort søgt at begrunde den. Det for mig vigtigste argument, den vigtigste begrundelse er, som jeg sagde i mit første indlæg, at det var naturligt i et demokratisk samfund, at borgerne har den sikkerhed, at hvis lovgivningsmagten — bevidst eller ubevidst — kommer til at bryde grundloven, kan domstolene underkende det. Den højtærede formand har selv været inde på, at hvis det er ubevidst, at lovgivningsmagten gør det, bør domstolene have lov til at prøve det og underkende det. Nu nikker formanden; altså indrømmer han dog nu, at så stærk en modstand er han ikke af domstolenes kompetence overfor lovgivningsmagten, at han vil benægte domstolenes ret til at underkende lovgivningsmagtens afgørelser, hvis lovgivningsmagten har vedtaget en lov, der er grundlovsstridig, uden at lovgivningsmagten egentlig har været klar over det. Det er dog en indrømmelse. Altså har det ærede medlem på det område ikke noget imod, at domstolene har prøvelsesretten. Men når man har gjort denne indrømmelse, må konsekvensen deraf også være, at domstolene selvfølgelig også har denne prøvelsesret, dersom lovgivningsmagten med vilje har vedtaget en grundlovsstridig lov. Ellers ville der komme et urimeligt forhold ind imellem dette, om lovgivningsmagten havde gjort det af vanvare eller havde gjort det med vilje. Jeg kan som sagt ikke se andet, end at prøvelsesretten er en naturlig garanti, man giver borgerne i et demokratisk samfund.

Iøvrigt skal jeg slutte med at bemærke, at jeg finder ikke, det har så megen interesse fortsat at diskutere, om domstolene bør have denne ret eller ikke have den, for faktum er, som jeg har sagt mange gange, at domstolene har den, og dermed er al yderligere diskussion i hvert fald i dag ikke af stor interesse.

Oluf Johansen: Uden at ville blande mig i den diskussion, der her har været ført, vil jeg bare kort sige, at vi fra vor side har arbejdet for lovforslaget og dets formål: at skaffe vort lands ungdom jord. Vi har under lovforslagets behandling, under vor medvirken til udformningen af det, nøje overvejet hensynet til det grundlovsmedholdelige. Vi anser lovforslaget for at være grundlovsmedholdeligt og er af den overbevisning, at der her er tale om en anerkendelse af almenvellets berettigede krav.

Men det, der kalder mig frem, er de bemærkninger, det ærede medlem fru Grete Mølbak Frederiksen fremførte overfor mine udtalelser ved anden behandling. Det ærede medlem citerede Grundtvig; det er mig ganske umuligt at se eller forstå, hvad det pågældende citat har med det foreliggende lovgivningsspørgsmål at gøre, men jeg har et andet citat af Grundtvig, som jeg ganske vist citerer efter hukommelsen, men som jeg tror er rigtigt. Han skrev i ugebladet „Danskere“ — og det berører netop disse problemer i en ganske anden grad —

„Ethvert folk er sit eget fædrelands grundejer og kan ikke ved nogen lov miste denne ejendomsret. Derfor er det kun nytten og brugen af jord, der kan fordeles ved landets love og gøres til genstand for køb og salg.“

Vi ser i den foreliggende lovgivning et bidrag til videreførelse af den frihedens og selvstændighedens linie, som den danske bondestand fra stavnsbåndets løsning gennem den udvikling, den har gennemgået i de mere end halvandet hundrede år, har fulgt, et bidrag til videreførelse af denne udvikling for den ungdom, der vokser frem og skal overtage arbejdet og opgaverne indenfor dansk landbrug.

Steincke: Det ærede medlem hr. Elmquists personlige bemærkninger overfor mig skal jeg lade ligge. Derimod finder jeg det naturligt at svare på det sidste, det ærede medlem sagde, at domstolenes kompetence overfor grundlovsstridige love var en naturlig garanti i et demokratisk samfund. Hvis det skal anvendes som argument mod min opfattelse, er det et meget ejendommeligt